

Sygn. akt II AKa 228/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lutego 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA Rafał Kaniok

Sędziowie: SA Piotr Schab

SO Paweł Dobosz (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Małgorzata Reingruber

przy udziale prokuratora Jacka Pergałowskiego

po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 2022 r.

w sprawie z wniosku R. G. przeciwko Skarbowi Państwa o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłą z niewątpliwie niesłusznego zatrzymania w dniu 16 maja 2020 roku

apelacji wniesionej przez pełnomocnika Skarbu Państwa – Komendanta Stołecznego Policji od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 12 marca 2021 r., sygn. VIII Ko 113/20

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że obniża zasądzoną w pkt 1 zaskarżonego wyroku kwotę zadośćuczynienia do kwoty 3 000 (trzy tysiące) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;*
- 2. w pozostałej części wyrok utrzymuje w mocy;*
- 3. wydatkami poniesionymi w postępowaniu odwoławczym obciąża Skarb Państwa.*

UZASADNIENIE

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II AKa 228/21
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA		

1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 12.03.2021 r., sygn. akt VIII Ko 113/20

1.2. **Podmiot wnoszący apelację**

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny

1.3. **Granice zaskarżenia**

1.1.1. ***Kierunek i zakres zaskarżenia***

na korzyść

na niekorzyść

w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

1.1.2. ***Podniesione zarzuty***

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji

#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. **Wnioski**

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

2. ***Ustalenie faktów w związku z dowodami***

przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

1.5. Ustalenie faktów

1.1.3. Fakty uznane za udowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.1.1.				
1.1.4. Fakty uznane za nieudowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.2.1.				

1.6. Ocena dowodów

1.1.5. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu

1.1.6. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów	
--	--

(dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwiąże o powodach nieuwzględnienia dowodu

3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
3.1.	1. Obraza przepisów postępowania mająca wpływ na treść orzeczenia tj. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 193 k.p.k. poprzez nieprzeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z dziedziny medycyny specjalności kardiologicznej.	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny
Zwiąże o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
Zarzut postawiony przez odwołującego w części stanowi obejście przepisu art. 427§3 k.p.k. wedle, którego w środku odwoławczym można również wskazać nowe fakty lub dowody, jeżeli nie można było się na nie powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji. Oczywiście pełnomocnik miał możliwość złożyć wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego czego jednak nie uczynił. Utracił zatem prawo do podniesienia zarzutu nieprzeprowadzenia dowodu przez sąd pierwszej instancji, jeżeli w tym zakresie sam zachowywał się biernie		

w toku postępowania przed tym sądem.

W tym zakresie w jakim natomiast odwołujący powołuje się na obrazę przepisu art. 7 k.p.k. stwierdzić należy, że w toku procesu przed sądem okręgowym nie zostały ujawnione żadne dowody przeciwne zeznaniom wnioskodawcy, z których wynikało, że jego zatrzymanie wywołało u niego wzrost ciśnienia, co przekładało się na jego ból głowy i zmniejszoną wydajność w pracy w kolejnych dniach. Ustalenie takie nie jest sprzeczne wskazaniami doświadczenia życiowego, a w braku dowodów przeciwnych nie ma poważnego powodu, by uznać, że przyjmując za wiarygodne takie twierdzenia wnioskodawcy sąd pierwszej instancji naruszył zasady swobodnej oceny dowodów. Nie mogą tego podważać argumenty odwołującego, że wnioskodawca nie stosował się uprzednio do zaleceń kardiologa, ponieważ przyczyna jego krzywdy związana była z jego bezprawnym zatrzymaniem, a pełnomocnik nie ma prawa na nikim wymuszać zachowania stosownego do zaleceń lekarskich. Krzywda wynikająca z niewątpliwie niesłusznego pozbawienia wolności nie jest zależna od tego jaki tryb życia prowadzi pokrzywdzony i jaki jest jego stan zdrowia, a Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za wszelkie skutki działań swoich funkcjonariuszy wywołanych ich bezprawnymi działaniami.

3.2.

2. Obraza przepisów postępowania mająca wpływ na treść orzeczenia tj. art. 7 k.p.k. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i danie wiary, wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, zeznaniom wnioskodawcy, który

zasadny

częściowo zasadny

niezasadny

	<p>mówiąc o zdenerwowaniu żony i dzieci wynikającym z jego zatrzymania posługiwał się ogólnikami, wypowiadał się lakonicznie, nie przejawiał żadnych emocji, w konsekwencji tego sąd błędnie uznał, że doznał on cierpień wywołanych „niesłusznymi” oskarżeniami małżonki oraz niepokojem dzieci, czego skutkiem było niesłuszne zasądzenie zadośćuczynienia.</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>		
<p>Z pewnością nie zasługują na uwzględnienie te wywody pełnomocnika, które odwołują się do subiektywnych ocen zeznań wnioskodawcy, bo określenia o braku przejawów emocji, lakoniczności i ogólnikowości jego wypowiedzi w zestawieniu z treścią jego relacji dotyczących zatrzymania, nie mogą być przekonywujące. R. G. opisał okoliczności jego pozbawienia wolności oraz skutki, jakie zostały takim zdarzeniem wywołane, więc uwagi dotyczące jego zeznań, które nie odnoszą się do ich treści, a ich formy nie mogą mieć wpływu na ocenę ich wiarygodności.</p> <p>Podzielić należy natomiast te argumenty pełnomocnika, które wskazują na naruszenie zasad swobodnej oceny dowodów przy ustaleniu rozmiarów krzywdy wnioskodawcy związanych z reakcją na zatrzymanie jego bliskich. W tym zakresie sąd pierwszej instancji poczynił ustalenia faktycznie dotyczące stanu psychicznego żony i dzieci wnioskodawcy, a nie jego samego. Zadośćuczynienie przysługuje natomiast za krzywdę</p>		

jaką odniósł pokrzywdzony skutek pozbawienia wolności, a nie jego bliscy. Poza zatem stwierdzeniem, że zatrzymanie wnioskodawcy spowodowało „potępienie” ze strony bliskich sąd nie poczynił konkretnych ustaleń, jakie negatywne odczucia wywołało to u pozbawionego wolności. Nadto odwołując się do treści zeznań R. G. wskazać należy, że po przewiezieniu na komisariat Policji mógł telefonicznie skontaktować się ze swoją żoną i od razu po zwolnieniu również z nią taki kontakt nawiązał. Nie może mieć wpływu na rozmiary krzywdy wnioskodawcy fakt, że żona nie uwierzyła mu, gdy opowiadał o przyczynach zatrzymania, bo brak takiej wiary mógł wynikać wyłącznie z problemów we wzajemnym zaufaniu małżonków. Żona wnioskodawcy przecież wiedziała w jakim celu pojechał on do W., a medialne doniesienia na temat zgromadzenia, w jakim brał udział R. G., oczywiście uwiarygodniały informacje, jakie małżonce mógł on przekazać na temat swojego zatrzymania. (...) wnioskodawcy przez jego bliskich w świetle wskazań doświadczenia życiowego oraz złożonych przez R. G. zeznań nie mogło być normalnym skutkiem jego zatrzymania, a jeżeli miało miejsce to było wynikiem wyłącznie braku wzajemnego zaufania małżonków, co już jednak nie może być powodem uznania szerszych rozmiarów doznanej przez zatrzymanego krzywdy niż w rzeczywistości to nastąpiło.

Podobnie za naruszające zasady określone art. 7 k.p.k. należało uznać te wywody sądu pierwszej instancji, które w oparciu o zeznania wnioskodawcy doprowadziły do ustalenia, że skutkiem jego zatrzymania były obawy dzieci

wnioskodawcy o to, że ich ojciec może trafić do więzienia. R. G. w swoich zeznaniach w ogóle na takie obawy swoich dzieci się nie powoływał, a jedynie stwierdził, że domaga się zadośćuczynienia m.in. za stres jaki przeżyły jego dzieci. Pomijając już, że sąd okręgowy nie ustalił w jakim wieku były dzieci wnioskodawcy, bo z uwagi na jego wiek mogły nawet być już dorosłe, a co przecież mogło mieć wpływ na ustalenie znaczenia takich obaw dla ich zdrowia psychicznego, to jego relacje nie dawały żadnego powodu dla powyższych ustaleń. Nadto powtórzyć należy, że zadośćuczynienie przyznawane jest za krzywdy poniesione przez zatrzymanego, a nie osoby mu bliskie, chyba, że negatywne odczucia tych osób wpływały na stan psychiczny poszkodowanego, co jednak nie zostało przez sąd okręgowy wykazane. Bezzasadnie zatem opisane okoliczności sąd pierwszej instancji uwzględnił przy ocenie rozmiarów krzywdy pokrzywdzonego i wysokości odpowiedniego zadośćuczynienia.

3.3.

3. Obraza przepisów postępowania tj. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. poprzez dowolną, sprzeczną z zebrany materiał dowodowy pobieżną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności zeznań wnioskodawcy R. G. w zakresie jego uprzedniej karalności i wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego uznanie, że zatrzymanie przez Policję było dla wnioskodawcy sytuacją nową i stresującą, podczas gdy z uwagi na uprzednią karalność bezwzględna kara pozbawienia wolności nie była to dla wnioskodawcy sytuacja nowa.

zasadny

częściowo zasadny

niezasadny

<p>Zwiąże o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>		
<p>Z podniesionego zarzutu można wywieść pogląd odwołującego o tym, że osoba uprzednio pozbawiona wolności, albo nie odczuwa krzywdy związanej z ponownym niewątpliwym niesłusznym pozbawieniem wolności, albo odczuwa ale w mniejszym zakresie. Takie przekonanie sprzeczne jest z elementarnymi zasadami państwa prawa, a w szczególności z zasadą równości obywateli wobec prawa. Odwołująca pomija, że źródłem krzywdy osoby niewątpliwie niesłusznie pozbawionej wolności jest również bezprawne działanie organów państwa, które powoduje w obywatelu utratę zaufania do jego funkcjonariuszy, których obowiązkiem jest postępowanie zgodne z prawem. Ponad te uwagi stwierdzić też należy, że sąd okręgowy nie poczynił ustaleń, jakie podniesionym zarzutem odwołująca kontestowała o tym, że pozbawienie wolności było dla wnioskodawcy sytuacją nową. Już pomijając tą kwestię, pozwalającą bezzasadność zarzuty tego wykazać, to stwierdzić należy, w nawiązaniu do poprzednich uwag, że choć pozbawienie wolności nie było dla R. G. sytuacją nową to jednak z pewnością sytuacją nową i wpływającą na powstanie stresującej sytuacji było to, że został on bezprawnie przez funkcjonariuszy Policji zatrzymany.</p>		
<p>3.4.</p>	<p>4. Obraza przepisów postępowania mających wpływ na treść rozstrzygnięcia tj. art. 558 k.p.k. w zw. z art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c.</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny</p>

	<p>poprzez przyjęcie, że wnioskodawca wykazał, że w wyniku zatrzymania doznał krzywdy w rozmiarze uzasadniającym przyznanie mu kwoty w wysokości 5000 zł podczas gdy zebrany materiał dowodowy nie uzasadniał przyznania mu zadośćuczynienia.</p>	# niezasadny
<p>Związłe o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>		
<p>Dla wykazania zasadności tego zarzutu odwołujący powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z 19.04.2006 r., sygn. akt II PK 245/05, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 101, lecz samo odniesienie się do tezy tego orzeczenia nie może stanowić argumentu podważającego prawidłowość zaskarżonego wyroku. Jeżeli bowiem zgodnie z tezą tego orzeczenia przy stosowaniu przepisu art. 448 k.c. sąd powinien brać pod uwagę całokształt okoliczności faktycznych, w tym winę sprawcy naruszenia dóbr osobistych i jej stopień oraz rodzaj naruszonego dobra, to jednak wnoszący środek odwoławczy, by móc się na treść tego wyroku skutecznie powołać ma obowiązek wykazać, że sąd pierwszej instancji nie wziął pod uwagę całokształtu okoliczności faktycznych, stopnia naruszenia dobra osobistego oraz rodzaj naruszonego dobra (odpowiedzialność Skarbu Państwa opiera się na zasadzie ryzyka, więc wykazywanie winy nie jest konieczne). Pomimo, że sąd odwoławczy nie podziela wszystkich wywodów sądu okręgowego to jednak zawarte w sekcji 5 uzasadniania wyroku rozważania wskazują na okoliczności związane z rozmiarami krzywdy wnioskodawcy doznanyymi</p>		

<p>wskutek jego niewątpliwie niesłusznego zatrzymania, do jakiego się nie przyczynił oraz przyczyny przyznanego mu zadośćuczynienia. W związku z tym, że odwołujący w przypadku niektórych z tych okoliczności nawet nie podjął próby ich zanegowania nie było powodu, by na powyższe orzeczenie Sądu Najwyższego się powołać i wyprowadzać z niego wnioski o naruszeniu przepisów postępowania.</p>		
<p>Wniosek</p>		
<p>Oddalenie wniosku o zadośćuczynienie.</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny # niezasadny</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.</p>		
<p>Z uwagi na to, że zarzuty odwołującego w przeważającej części były niezasadne wniosek o oddalenie wniosku o zadośćuczynienie również należało uznać za niezasadny. Z uwagi na uwzględnienie jednak w części zarzutu z pkt 2 apelacji zaskarżony wyrok został zmieniony poprzez obniżenie zadośćuczynienia do kwoty 3 000 zł.</p>		

<p>4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU</p>	
<p>4.1.</p>	
<p>Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności</p>	

<p>5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO</p>	
<p>1.7. <u>Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji</u></p>	
<p>5.1.1.</p>	<p>Przedmiot utrzymania w mocy</p>
<p>Wyrok został utrzymany w mocy w tej części, w jakiej nie został zmieniony.</p>	
<p>Zwięźle o powodach utrzymania w mocy</p>	
<p>Zarzuty apelacji w tej części w jakiej nie zostały uwzględnione okazały się niezasadne i dlatego w zakresie w jakim wyrok nie został zmieniony utrzymany został w mocy.</p>	
<p>1.8. <u>Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji</u></p>	
<p>5.2.1.</p>	<p>Przedmiot i zakres zmiany</p>
<p>Zaskarżony wyrok został zmieniony w ten sposób, że obniżono zasądzoną w pkt 1 tego wyroku kwotę zadośćuczynienia do kwoty 3 000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.</p>	
<p>Zwięźle o powodach zmiany</p>	
<p>Przyczyną zmiany wyroku było uwzględnienie w części zarzutu z pkt 2 apelacji. W ocenie sądu odwoławczego poprzez pominięcie okoliczności dotyczących reakcji osób bliskich na zatrzymanie wnioskodawcy odpowiednie zadośćuczynienie powinno kształtować się na poziomie 3 000 zł. Taka kwota uwzględnia w wystarczającym stopniu opisywane przez sąd okręgowy okoliczności wpływające na rozmiary krzywdy R. G. jak bezprawność zachowania funkcjonariuszy, przetrzymywanie go w pomieszczeniu z innymi osobami w warunkach stwarzających zagrożenie epidemiologiczne, długość pozbawienia wolności oraz stres wywołany zatrzymaniem w</p>	

konsekwencji wywołujący wzrost ciśnienia i obniżoną sprawność psychofizyczną organizmu.

1.9. <u>Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji</u>	
1.1.7. <u>Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia</u>	
5.3.1.1.1.	# art. 439 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia	
5.3.1.2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości # art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia	
5.3.1.3.1.	Konieczność umorzenia postępowania # art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia	
5.3.1.4.1.	# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia	
1.1.8. <u>Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania</u>	
1.10. <u>Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku</u>	

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
6. Koszty Procesu		

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
3	Na podstawie 554 § 4 k.p.k. wydatkami poniesionymi w postępowaniu odwoławczym obciążono Skarb Państwa.

7. PODPIS
Piotr Schab Rafał Kaniok Paweł Dobosz

1.11. <u>Granice zaskarżenia</u>			
Kolejny numer załącznika	1		
Podmiot wnoszący apelację	pełnomocnik Skarbu Państwa - KSP		
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	pkt I wyroku		
1.3.1. <u>Kierunek i zakres zaskarżenia</u>			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		

#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia	
<u>1.3.2. Podniesione zarzuty</u>		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego	

	zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
<i>1.4. Wnioski</i>		
#	uchylenie	# zmiana